

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **K. S.**, zastoupené JUDr. Milošem Vašendou, advokátem se sídlem AK Dukelská 8, Hlučín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 10. 2008, č. j. x, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2009, č. j. 43 Cad 223/2008 – 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Zástupci žalobce advokátu JUDr. Miloši Vašendovi, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 1920 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) ze dne 30. 9. 2009, č. j. 43 Cad 223/2008 - 23 (dále jen „napadený rozsudek“), kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 10. 2008, č. j. x, (dále jen „napadené rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalovaná přiznala stěžovateli ode dne 6. 8. 2008 starobní důchod podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění, přičemž v odůvodnění uvedla, že na základě pověření ministra práce a sociálních věcí ČR podle § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., jímž byla ČSSZ zmocněna k odstraňování některých tvrdostí, které se vyskytly při provádění sociálního zabezpečení, byla žalobkyni započtena doba od 1. 12. 1997 do 25. 4. 1998, kdy

pečovala o otce J. K., o době od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997 (doba předcházející péče - pozn. NSS) bude rozhodnuto dodatečně.

Krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku zejména uvedl, že účast osob pečujících osobně o blízkou převážně nebo úplně bezmocnou osobu nebo blízkou částečně bezmocnou osobu starší 80 let je vázáno na splnění zákonných podmínek. Krajský soud zjistil, že Okresní správa sociálního zabezpečení v Opavě podle záznamu o jednání ze dne 21. 9. 1998 rozhodla, že J. K. byl úplně bezmocný dle § 70 zákona č. 100/1988 Sb. a § 2 odst. 3 vyhlášky č. 284/1995 Sb. Podle § 5 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb. účast pečující osoby na pojištění vzniká, jen pokud tato podala přihlášku k účasti na pojištění nejpozději do dvou let od skončení péče o osobu blízkou. V posuzované věci péče o osobu blízkou skončila dnem 25. 4. 1998 (úmrťm J. K.) a žalobkyně do dvou let přihlášku k účasti na důchodovém pojištění nepodala. Vzhledem k tomu, že lhůta pro podání přihlášky k účasti žalobkyně na důchodovém pojištění uplynula přede dnem 1. 7. 2007, nelze v případě žalobkyně aplikovat přechodné ust. čl. III. bod 2 zákona č. 152/2007 Sb. Krajský soud žalobu zamítl, neboť s ohledem na uvedené dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Nejvyšší správní soud z obsahu správního a soudního spisu zjistil, že stěžovatelka uplatnila dne 28. 5. 2008 žádost o starobní důchod podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb. Téhož dne požádala o odstranění tvrdosti zákona na základě pověření ministra práce a sociálních věcí ČR podle § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. Napadeným rozhodnutím byl stěžovatelce přiznán podle § 29 zákona o důchodovém pojištění ode dne 6. 8. 2008 starobní důchod ve výši 7490 Kč měsíčně. Pro výši starobního důchodu nebylo přihlédnuto k době péče o osobu blízkou od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997, neboť stěžovatelka nesplnila zákonem požadované podmínky (J. K. nebyl v této době osobou úplně nebo částečně bezmocnou, a stěžovatelka se nepřihlásila z tohoto titulu k účasti na důchodovém pojištění do dvou let od skončení péče o osobu blízkou). Splnění těchto podmínek bylo také meritorním předmětem posouzení shora uvedené žádosti žalobkyně o odstranění tvrdosti zákona, která byla samostatným rozhodnutím žalované ze dne 10. 11. 2008 zamítnuta. Vedle nesplnění uvedených podmínek žalovaná konstatovala, že odstranění tvrdosti zákona ve smyslu uváděného pověření ministra práce a sociálních věcí ČR podle § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. by přicházelo v úvahu tehdy, pokud by započtení předmětné doby bránilo toliko nedodržení lhůty k podání přihlášky účasti na důchodovém pojištění. Otec stěžovatelky však byl převážně bezmocným od prosince 1997 do svého úmrtí 25. 4. 1998, a stěžovatelka tak pro dobu od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997 nesplnila zákonné podmínky.

V kasační stížnosti označila stěžovatelka souběh citovaných právních předpisů jako vůči sobě nemorální a necitlivý, ničím se neprovinila, jenom doplácí na neupozornění a poučení správního orgánu. V doplnění kasační stížnosti ustanoveným zástupcem stěžovatelka namítá, že zemřelý otec žalobkyně měl být uznán bezmocným, a dovolává se zdravotní dokumentace ošetřující lékařky MUDr. B., která měla po smrti pana J. K. předat veškerou jeho zdravotní dokumentaci do archivu, který byl během povodní zničen. Dále stěžovatelka namítá, že ze strany krajského soudu došlo k pochybení, když k jednání dne 30. 9. 2009 nepředvolal MUDr. B., o jejímž svědectví nemohl mít pochybnosti, jelikož vyplývá ze žaloby jako jednoho z argumentů stěžovatelky. Dvouletá lhůta k podání přihlášky k účasti na pojištění byla od 1. 7. 2007 zákonem č. 152/2007 Sb. zrušena. Za tohoto stavu věci z napadeného rozsudku není zřejmé, proč nebylo uplatněno odstranění

tvrdosti i pro období od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997. Lze-li aplikovat přechodné ustanovení pro období od 1. 12. 1997 do 25. 4. 1998, pak lze tutéž aplikaci provést za období od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997. Tímto rozporem se krajský soud nezabýval, ačkoliv je to otázka zásadního významu ve prospěch stěžovatelky. Závěrem kasační stížnosti stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že souhlasí s napadeným rozsudkem, a proto nepodává bližší vyjádření.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. Neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Předmětem soudního přezkoumání je rozhodnutí žalované o přiznání starobního důchodu stěžovatelce od dne 6. 8. 2008 podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb., v platném znění. Stěžovatelka rozporuje, že jí do doby pojištění nebyla započtena doba od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997 kdy pečovala o otce J. K. Nevidí k tomu důvod, když doba od 1. 12. 1997 do 25. 4. 1998, kdy pokračovala péče o jejího otce, za využití institutu odstranění tvrdosti, na základě pověření ministra práce a sociálních věcí ČR podle § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., započtena byla.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že podle § 102a zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném od 1. 1. 2007, se účast osoby pečující osobně o převážně nebo úplně bezmocnou osobu, nebo částečně bezmocnou osobu starší 80. let, na důchodovém pojištění před 1. 1. 2007 posuzuje podle právních předpisů účinných před tímto dnem. Podle § 5 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném ke dni 31. 12. 2006, vzniká účast na důchodovém pojištění osoby pečující o osobu převážně nebo úplně bezmocnou, nebo o osobu částečně bezmocnou starší 80. let, jen pokud podala přihlášku k účasti na pojištění nejpozději do dvou let od skončení této péče. Vzhledem k tomu, že péče stěžovatelky o jejího otce skončila dnem 25. 4. 1998 (úmrť J. K.), bylo třeba podat přihlášku k účasti na důchodovém pojištění nejpozději dne 25. 4. 2000. V této době, jak vyplývá z obsahu spisu stěžovatelka přihlášku nepodala, což ostatně ani nerozporuje Přechodné ustanovení čl. III bod 2. zákona č. 152/2007 Sb., potom stanovilo ve vztahu k podání přihlášky výjimku, podle níž platilo, že jestliže péče o osobu převážně nebo úplně bezmocnou, nebo o osobu částečně bezmocnou starší 80. let, skončila před 1. 7. 2007, avšak ke dni 30. června 2007 ještě neuplynula lhůta k podání přihlášky k účasti na důchodovém pojištění podle právních předpisů účinných ke dni 30. 6. 2007 nebo lhůta k podání návrhu na zahájení řízení o době a rozsahu péče o tyto osoby podle právních předpisů účinných ke dni 30. 6. 2007, mohla oprávněná osoba podat návrh na zahájení řízení o době a rozsahu péče podle dosavadních

právních předpisů do 30. 6. 2009. Podmínka podání přihlášky k účasti na důchodovém pojištění těchto osob se po 30. 6. 2007 nevyžadovala. Vzhledem k tomu, že stěžovatelce zákonná lhůta pro podání přihlášky k účasti na důchodovém pojištění uplynula přede dnem, 1. 7. 2007, nebylo v jejím případě možno aplikovat ani tuto výjimku.

Z uvedeného současně vyplývá, že pro účast uvedených pečujících osob na důchodovém pojištění z titulu péče o výše vymezované osoby bylo vedle přihlášky k účasti na důchodovém pojištění, další podmínkou ještě to, že osoba, o niž bylo pečováno, musela splňovat podmínku, že se jednalo o převážně nebo úplně bezmocnou osobu, nebo o částečně bezmocnou osobu starší 80. let. Ani tuto podmínku však, jak vyplývá z obsahu spisu, a což také ani sama stěžovatelka nepopírá, otec stěžovatelky J. K. pro rozporované období, tj. od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997, nesplňoval.

Pokud jde o námitku, že mělo být žalovanou uplatněno odstranění tvrdosti i pro období od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997, k tomu Nejvyšší správní soud především poznamenává, že využití tohoto institutu bylo na výlučné úvaze žalované, a na jeho uplatnění, resp. využití, není právní nárok. Navíc podle § 106 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s. rozhodnutí o odstranění tvrdosti podle § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. nepodléhá soudnímu přezkoumání. V souladu s tím proto také Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 20. 11. 2008, č. j. 6 Ads 35/2008 - 37, judikoval, že: *Rozhodnutí o odstranění tvrdosti zákona podle § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je podle § 106 odst. 2 téhož zákona ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s. vyloučeno ze soudního přezkumu ve správním soudnictví; tato výluka není přitom v rozporu s požadavky čl. 36 odst. 2 ve spojení s čl. 30 Listiny, ani čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.).*

Kromě toho ve vztahu k rozhodnutím založeným na správním uvážení i v případě jejich přezkoumatelnosti soudem platí, že správním soudům přísluší přezkoumávat toliko to, zda správní orgán zákonem stanovené meze správního uvážení nepřekročil, nebo jej nezneužil. K tomu srov. i ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 A 139/2002 - 46, kde se uvádí: *Úkolem soudu není nahradit správní orgán v jeho odborné dozorové kompetenci ani nahradit správní uvážení uvážením soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjistil skutkový stav, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem.*

K otázce stěžovatelky, co bránilo tomu, aby k odstranění tvrdosti došlo i pro období od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997, když se tak v jejím případě stalo pro období od 1. 12. 1997 do 25. 4. 1998, Nejvyšší správní soud toliko poznamenává, že z obsahu spisu plyne, že k odstraňování tvrdosti se přistupovalo jen tam, kde z výše uváděných předepsaných dvou podmínek (péče o bezmocnou osobu a současně i včasná přihláška k důchodovému pojištění) chyběla jen podmínka včasné přihlášky k důchodovému pojištění. A to byl i případ stěžovatelky pro období od 1. 12. 1997 do 25. 4. 1998, zatímco pro období tj. od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1997 chybělo v případě stěžovatelky splnění podmínek obou. Tzn., že i toto má své vysvětlení, když rozhodující je především skutečnost, že z právního hlediska na odstranění tvrdosti nebyl právní nárok.

Jakkoliv se v případě stěžovatelky může tento výsledek jevit jako nepřiměřeně tvrdý, není v rozporu se zákonem. Nejvyšší správní soud ještě poznamenává, že jak vyplývá z obsahu spisu, stěžovatelka byla o tomto možném důsledku do budoucna poučena již v počátku péče o svého otce, když v rozhodnutí ze dne 8. 10. 1991 o přiznání opakujícího se příspěvku stěžovatelce při péči o osobu blízkou, bylo výslovně uvedeno, že doba péče o jejího otce se jí nezapočítává do důchodu, protože její otec není občanem bezmocným.

Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Žalovanému správnímu orgánu, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nelze náhradu nákladů řízení v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat.

Odměnu ustanoveného zástupce stěžovatele Nejvyšší správní soud vyčíslil za dva úkony právní služby po 500 Kč za každý úkon (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a podání doplnění kasační stížnosti ze dne 16. 6. 2010 podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhl. č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů ve spojení s ustanovením § 9 odst. 2 téže vyhlášky, celkem tedy 1000 Kč), a náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky po 300 Kč za úkon, celkem tedy 1600 Kč. Vzhledem k tomu, že ustanovený zástupce doložil osvědčení o registraci k placení DPH, přiznal Nejvyšší správní soud zvýšení odměny o částku této daně, tj. 20 % (320 Kč). Odměna stanovená zástupci stěžovatelky v celkové výši 1920 Kč mu bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. listopadu 2010

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu